

TENDENCJE ZMIAN I DYNAMIKA HANDLU ROLNO- SPOŻYWCZEGO PO AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA

Mgr Andrzej Kalicki

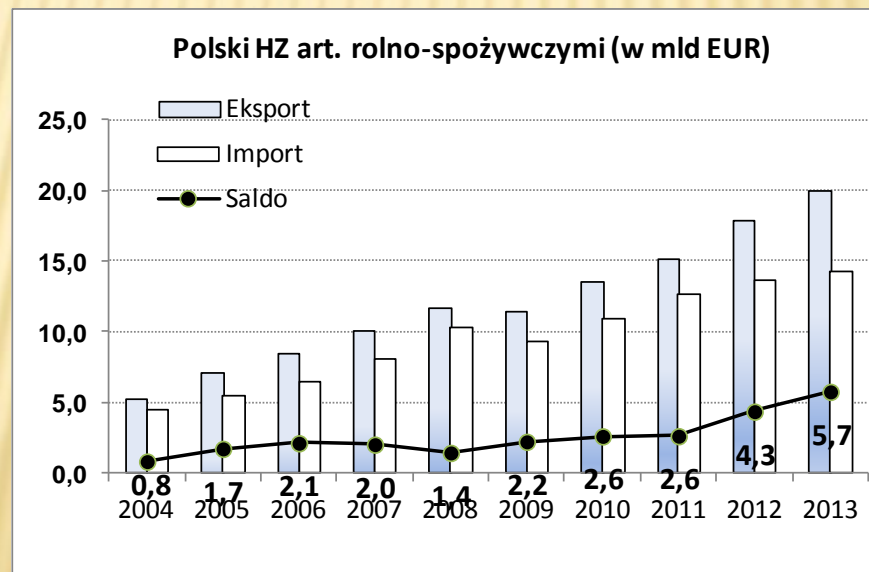
Zespół Monitoringu Zagranicznych Rynków Rolnych FAMMU

Główne czynniki wpływające na eksport rolny po wejściu Polski do Unii

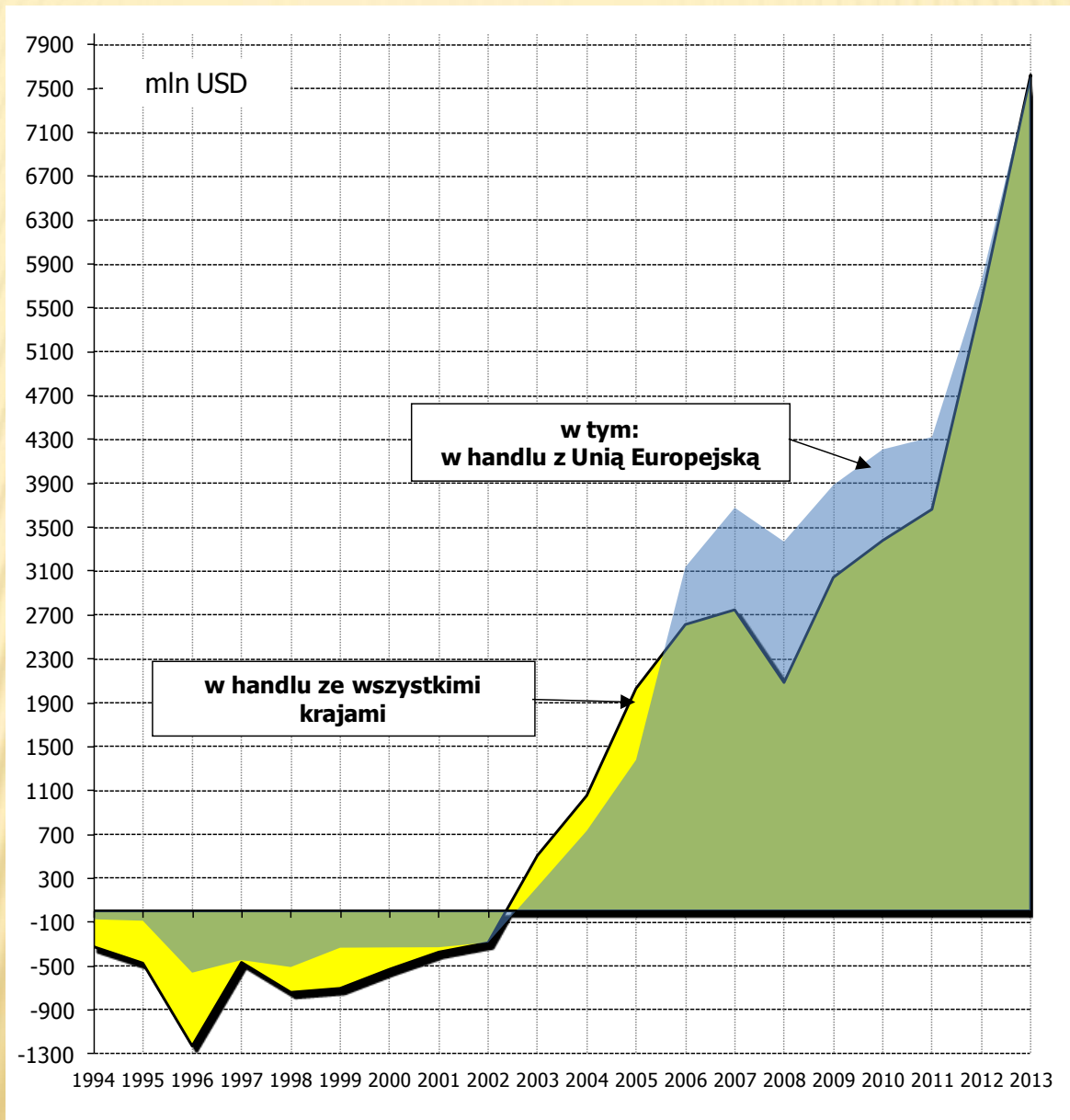
- Pełne otwarcie chłonnych rynków zbytu
- Stabilizacja i przewidywalność reguł ekonomicznych i prawnych
- Możliwość wykorzystania prostych przewag cenowych
- Systematycznie rosnące wsparcie finansowe dla rolników w postaci dopłat bezpośrednich oraz napływ unijnych i zagranicznych środków inwestycyjnych
- Zaostrzenie konkurencji na rynku krajowym

Czynniki dodatkowe

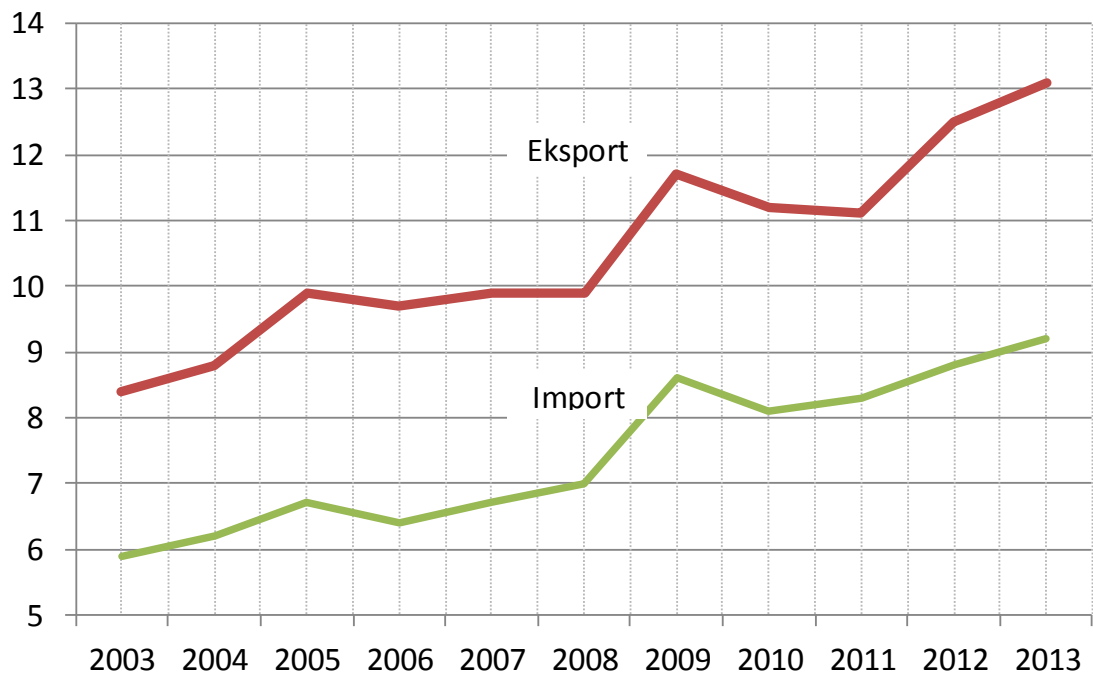
- Stan permanentnej reformy Wspólnej Polityki Rolnej
- Konieczność stałej adaptacji do zmieniających się norm i reguł

Saldo HZ rolnego Polski w latach 1994 - 2013

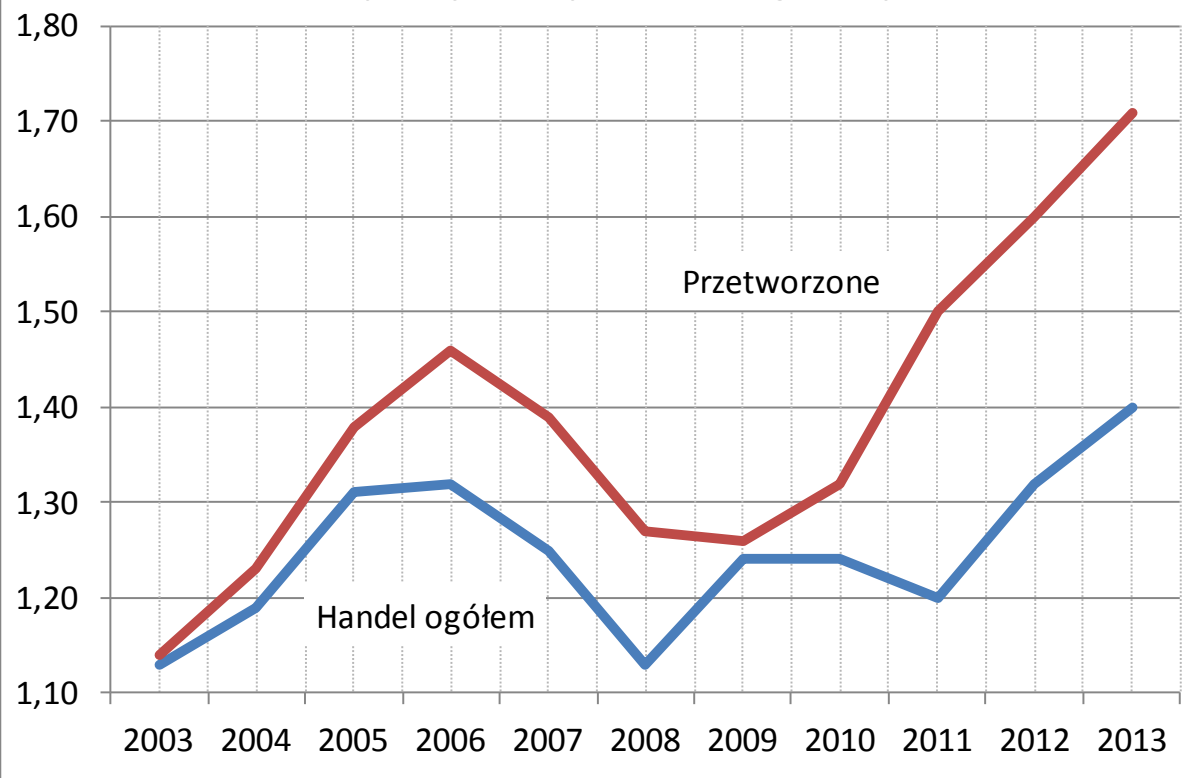
Udział handlu rolnego w handlu zagranicznym ogółem (w proc)

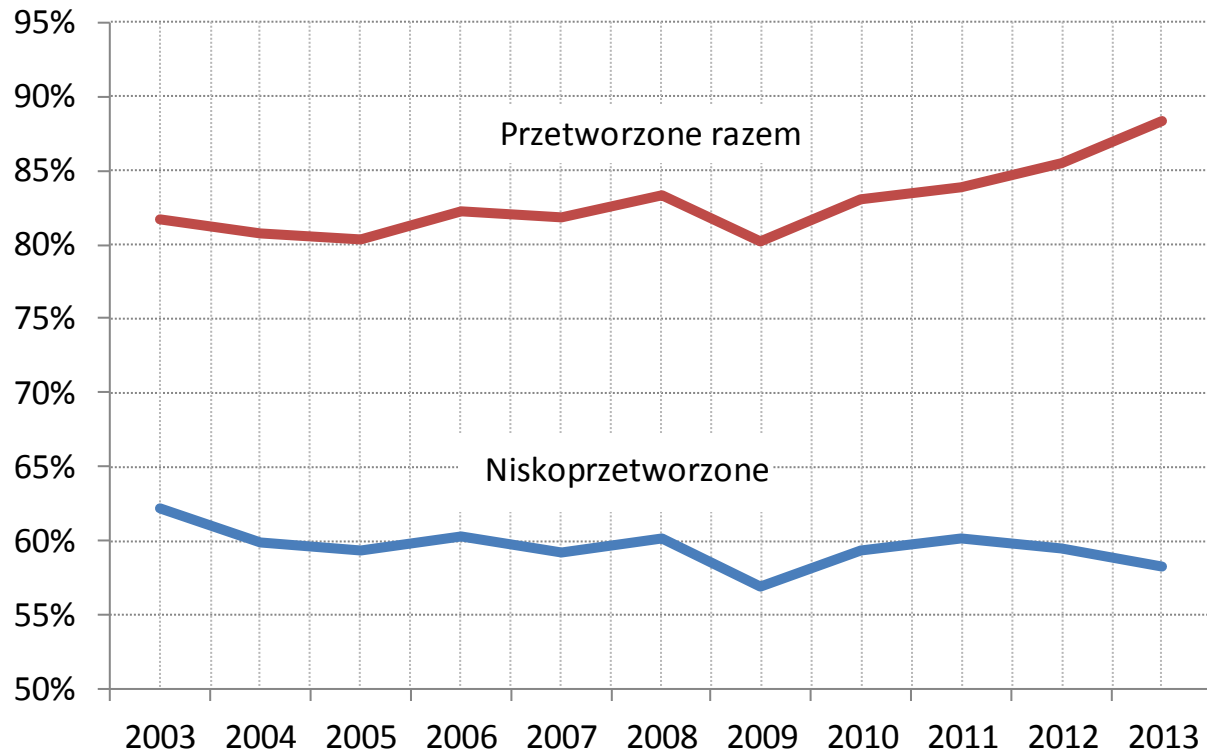
Podstawowe grupy produktów w polskim eksporcie rolnym

Grupy produktów	Eksport (mln EUR)				
	2003	% udział w 2003	2013	% udział w 2013	Zmiany 2003-2013
Żywe zwierzęta	151	4%	180	1%	19%
Przetwory i produkty zwierzęce	1 041	26%	6 100	31%	486%
Ryby i przetwory rybne	263	7%	1 315	7%	400%
Surowce roślinne	453	11%	2 588	13%	471%
Przetwory i produkty roślinne	1 677	42%	6 403	32%	282%
Używki, napoje, pozostałe	418	10%	3 372	17%	707%
RAZEM	4 003	100%	19 957	100%	

Wkaźnik pokrycia importu rolnego eksportem

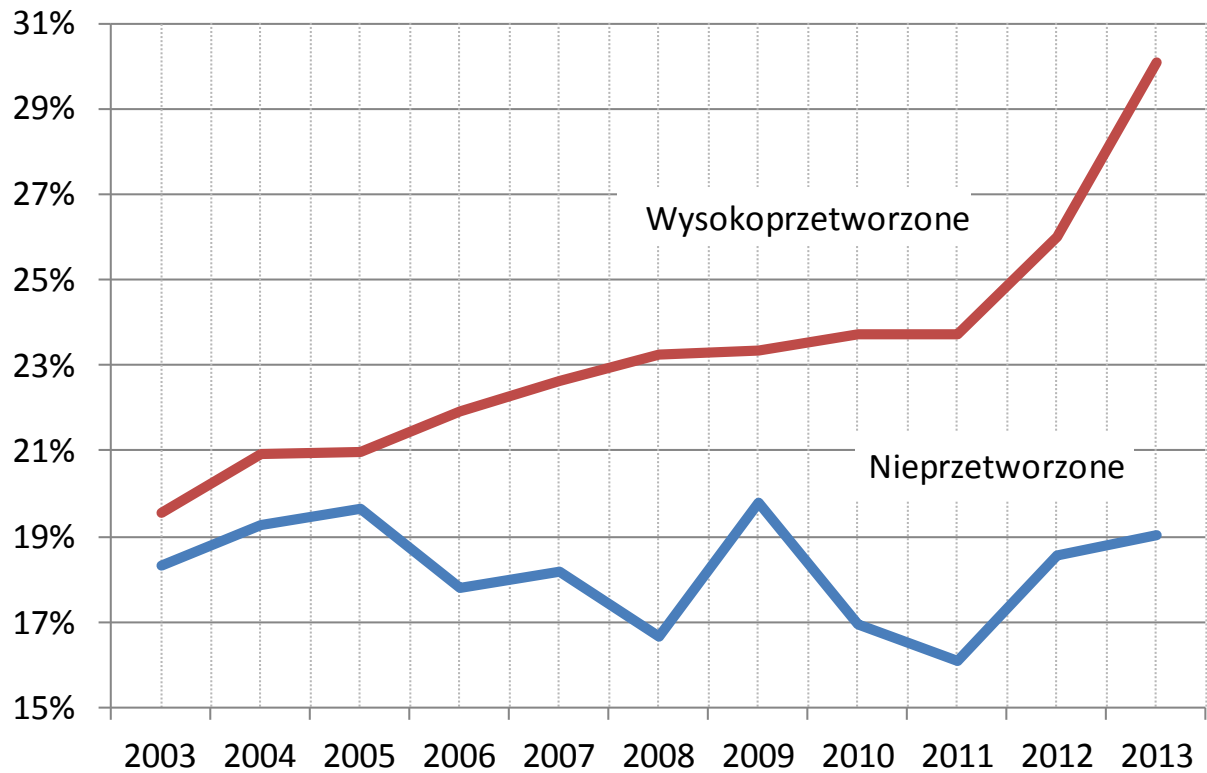

Udział w eksporcie rolnym ogółem (w proc.)

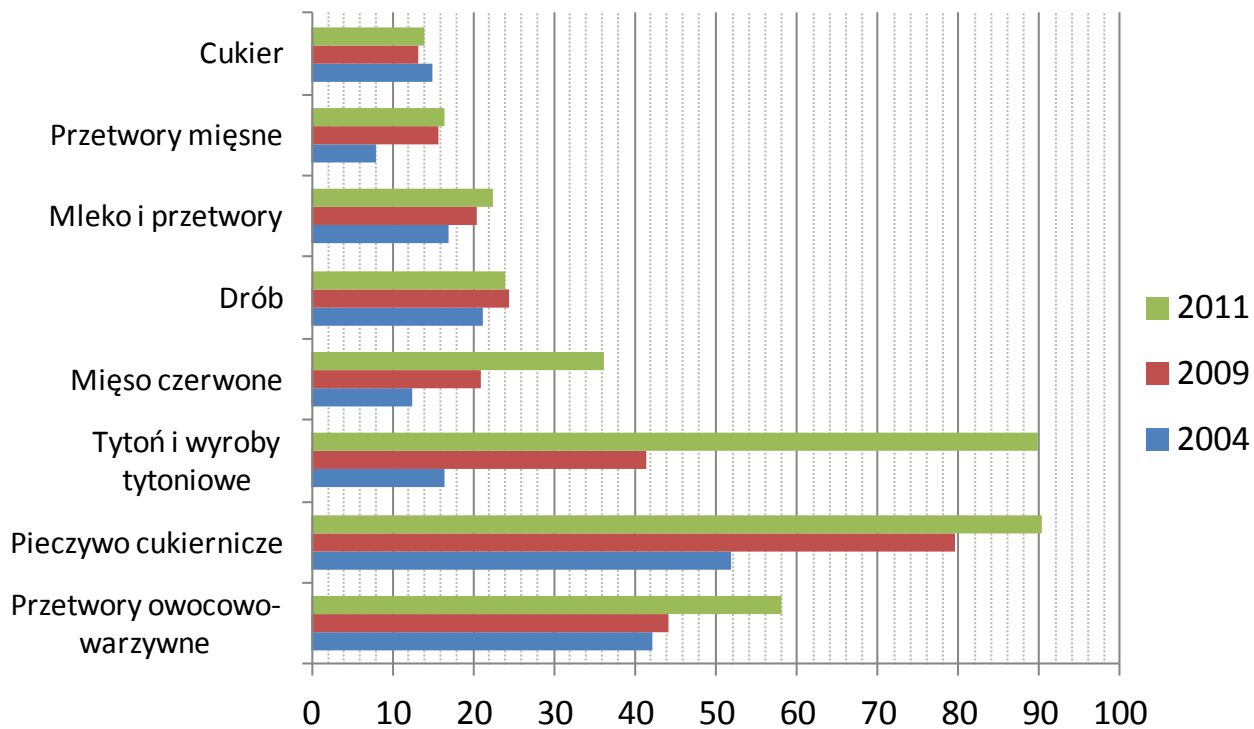

Udział w eksporcie rolnym ogółem (w proc.)

Udział eksportu w wartości sprzedaży (w proc.)

Wpływ planowanych zmian w WPR na polski sektor rolno-spożywczy i handel rolny - przykłady

1. Obowiązkowe odłogowanie może wpłynąć na wzrost cen zbóż i pasz, a w dalszej kolejności na zwyczajną kosztów produkcji w sektorach hodowlanych.
2. Na rynku cukru, po kilku latach tłumienia wytwórstwa za pomocą redukcji kwot produkcyjnych, po 2017 r. czeka nas całkowita likwidacja kwot. W efekcie sektor w całej Europie wejdzie w kolejny okres burzliwej restrukturyzacji, prawdopodobnie połączonej ze zmianą geografii wytwórstwa i wewnątrz unijnego handlu.
3. Biorąc pod uwagę niską wydajność uprawy buraka cukrowego w Polsce oraz dominującą strukturę własnościową w przetwórstwie, trudno oczekiwać, że Polsce w dłuższym okresie łatwo będzie zachować jej obecną pozycję w produkcji i handlu, w której nadwyżka wytwórstwa znajduje zbyt przede wszystkim na unijnym rynku, a w handlu zagranicznym dominuje dodatnie saldo wymiany.

4. Na rynku mleka zmiany przyjdą jeszcze szybciej, bo już po sezonie 2014/2015 zostaną zlikwidowane kwoty mleczne.
5. Polska charakteryzuje się jednymi z najniższych kosztów produkcji mleka w Europie. W 2011 roku średnie operacyjne koszty produkcji mleka były w Polsce o ok. 33,5% niższe niż przeciętnie w UE i o 36,5% – 39,4% niższe niż u głównych odbiorców przetworów mlecznych z Polski (Niemiec, Czech i Holandii).
6. Z drugiej jednak strony należymy do unijnych krajów o najniższej wydajności krów mlecznych, przeciętnej wielkości stada oraz koncentracji skupu i przetwórstwa (ilości mleka przypadającego na jedną mleczarnię).
7. To rozdrobnienie skupu pomaga w utrzymaniu niskich kosztów pozyskania surowca, ale jednocześnie blokuje procesy koncentracji i wzrostu wydajności na etapie hodowli oraz przetwórstwa. I dalej – możliwości wykorzystania efektu skali przy walce o rynki zbytu oraz klienta.

8. Aby skorzystać z szansy wynikającej ze zniesienia barier w produkcji, sektor mleczarski będzie musiał podjąć wysiłek koncentracji i restrukturyzacji na znacznie większą, niż do tej pory skalę. I to na wszystkich poziomach – hodowli, skupu, przetwórstwa oraz handlu.
9. W przeciwnym razie nie zdołamy złagodzić negatywnych dla nas skutków przenoszenia produkcji mleka do regionów Unii o lepszych warunkach klimatycznych, większej wydajności oraz koncentracji produkcji na wszystkich jej szczeblach.
10. Zmiany we Wspólnej Polityce Rolnej nie wyczerpują katalogu szans i wyzwań, rysujących się przed polskim eksportem rolnym. Trwają negocjacje, dotyczące liberalizacji handlu między Unią Europejską, a krajami MERCOSUR, oraz między UE a USA. Wciąż otwarta pozostaje kwestia umowy stowarzyszeniowej z Ukrainą.
11. We wszystkich wypadkach po stronie partnerów Unii są wielcy producenci oraz eksporterzy produktów rolnych. Dotyczy to tak znaczących rynków, jak zboża i pasze, mięso czy cukier.

Wnioski końcowe

- Szybki wzrost polskiego eksportu rolno-spożywczego i dodatniego salda wymiany są dowodem na wysoką konkurencyjność polskiego sektora rolnego.
- Widać jednak coraz wyraźniej, że tempo potrzebnych zmian w przetwórstwie i handlu zaczyna wyprzedzać dynamikę przemian w samym rolnictwie.
- Zmienność warunków działania, jakie pociąga za sobą nieustannie reformująca się Wspólna Polityka Rolna, przynosi nowe wyzwania, ale także szanse rozwoju.
- Ponieważ daleko idące, ważne zmiany mogą wkrótce objąć także relacje ekonomiczne Unii z krajami trzecimi, nie wolno dopuścić do sytuacji, w której tempo zmian otoczenia i reguł prawnych będzie szybsze, niż tempo procesów adaptacyjnych w całym polskim sektorze rolno-spożywczym